

Jak radzić sobie z trudnymi zachowaniami dzieci?

Kryteria oceny trudnego zachowania

- Zachowanie jest niewłaściwe pod względem charakteru lub natężenia, biorąc pod uwagę wiek lub poziom rozwoju danej jednostki;
- Zachowanie jest niebezpieczne dla jednostki przejawiającej je;
- Zachowanie jest niebezpieczne dla innych;
- Zachowanie powoduje poważny stres osób mieszkających i pracujących z danym osobnikiem;
- Zachowanie w niedopuszczalny sposób zaburza jakość życia innych osób;
- Zachowanie stanowi dodatkowe poważne niebezpieczeństwo dla danej jednostki, gdyż blokuje jej możliwości zdobywania nowych umiejętności i doświadczeń;

Dlaczego zachowanie trudne sprawia trudność?

■ Czynniki:

- **Zaskoczenie** – często pojawia się nieoczekiwanie
- **Niemoc** – jego siła może przewyższyć nasze możliwości i umiejętności
- **Irracjonalność** – zachowanie takie może zostać „aktywowane” przez niezauważalny bodziec

- **Niewiedza** – dysponujemy zbyt skromną wiedzą na temat praw rządzących zachowaniami
- **Lęk** – uczucie to towarzyszy nam często już przy pierwszych symptomach, zapowiadających pojawienie się trudnego zachowania
- **Cykliczność** – zachowania takie mają tendencję do powtarzania się

- **Zagubienie** – oczekiwania środowisk, takich jak dom, szkoła, społeczeństwo nie zawsze są zgodne
- **Niekonsekwencja** – odchodzimy świadomie lub nieświadomie od przyjętych ustaleń
- **Przyzwyczajenie** – wraz z upływem czasu przestajemy dostrzegać zachowania, które w obiektywny sposób odbiegają od normy

Podział zachowań trudnych

- Zakłócające – stanowią one zagrożenie dla nauki dziecka oraz dla jego dopasowania się do warunków domowych. Mogą to być wybuchy złości, pochrząkiwanie, plucie, ucieczki od pracy, autostymulacje
- Autodestrukcyjne – zagrażają one zdrowiu lub życiu dziecka. Przejawiają się w gryzieniu własnego ciała, uderzaniu głową w twarde powierzchnie, nie respektowaniu zagrożeń
- Agresywne – wymierzone są one w zdrowie lub życie innych osób. Należą do nich takie formy działania jak: bicie, gryzienie, duszenie, napieranie ciałem, tłuczenie.

Jak należy patrzeć na trudne zachowanie?

- 2 czynniki:
 1. Wydarzenie poprzedzające, czyli to, co miało miejsce przed pojawieniem się tego zachowania;
 2. Konsekwencje zachowania dziecka
(co wydarzyło się zaraz po wystąpieniu zachowania?)

■ Sekwencja A-B-C, gdzie:

A – to sytuacja poprzedzająca (co może wywołać dane zachowanie i co można zrobić aby zmniejszyć prawdopodobieństwo jego wystąpienia)

B – zachowanie dziecka (jakie zachowania wymagają interwencji)

C – konsekwencje zachowania dziecka (jak zareagować, gdy dane zachowanie wystąpi)

Pamiętaj!

- Pracując nad trudnymi zachowaniami nie zadawajaj się doraźnymi rozwiązaniami. Traktuj je jako etap pośredni do wypracowania „rozwiązania przyszłościowego”
- Często nie będzie możliwe odkrycie źródeł zaburzeń zachowania
- Żadne zachowanie nie dzieje się bez przyczyny. Każde zachowanie ma na celu uzyskanie pewnych konsekwencji

Gdy pojawi się trudne zachowanie

- Podłożem wielu trudnych zachowań jest często niezrozumienie przez dziecko:
 - co ma zrobić?
 - jak ma zrobić?
 - kiedy ma zrobić?

- Minimalizowaniu ilości i jakości trudnych zachowań sprzyja:
 - właściwa organizacja otoczenia (uporządkowane otoczenie bez zbędnych bodźców)
 - organizacja pracy (bezpieczeństwo, czytelna struktura, jasne oczekiwania)
 - odpowiednia atmosfera (spokojna, z właściwie dozowanymi wymaganiami)

- Dzieci z deficytami -mają ograniczony zakres pola uwagi i ogniskują ją na mniejszych częściach, niż przeciętne dzieci w podobnym wieku. Inaczej mówiąc nie są w stanie odebrać wszystkiego, co nauczyciel pokazuje
- Polecenia powinny być wyraźne i jasne, należy wyeliminować ozdobniki słowne
- Uczeń za pomocą trudnych zachowań może starać się wymóc na osobach dorosłych, by te zrezygnowały ze stawiania ich w sytuacjach zadaniowych, które są integralną częścią naszego życia